

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Anton Bonaventura,

po božji in apostolskega sedeža milosti knežskof
ljubljski

vsem vernikom svoje škofije mir, srečo in blagoslov v
Gospodu našem Jezusu Kristu.

Ko sem bil meseca januarja v Rimu, videl sem v vatikanskih muzejih prekrasno sliko, predstavljajočo trenutek, ko so 8. decembra 1854. papež Pij IX. razglasili, da je nauk o brezmadežnem spočetju device Marije od Boga razodet, torej verski nauk. Naslikani so tudi oni možje, ki so to resnico znanstveno dokazovali in temeljito dokazali. Med njimi sedi učeni jezuit Pasaglia; spisal je v istem času tri debele zvezke, v katerih zmagoslavno dokazuje, da je prečista devica Marija zares brez madeža izvirnega greha spočeta. Pa kaj se dogodi? Strastna ljubezen do domovine ga tako zaslepi, da ves gori za zedinjeno Italijo in hoče, naj se papežu njihove dežele vzamejo, ker drugače velika, zedinjena Italija ni mogoča. V tej strasti zapusti jezuitski red in, o strahote, odpade tudi od katoliške cerkve. Gospodje vatikanski gredo k svetemu Očetu in jim svetujejo, naj se odpadnik izbriše iz omenjene slike! Toda sv. oče Pij IX. rečejo, da naj se ne izbriše, ker gotovo se bo še spokoril in vrnil v cerkev, saj ga ne bode zapustila prečista devica Marija, katero je tako slavil in poveličeval! Upanje sv. očeta se je izpolnilo. Umrli je pred 17 leti; toda pred smrtjo je vse svoje zmote preklical in se ves skesan vrnil v sv. katoliško cerkev, nazaj k brezmadežni devici in materi božji Mariji.

Ta dogodek, predragi v Kristu, naj nas vse vname, da bomo prav iz srca častili Marijo brez madeža spočeto, ter posebno ob petdesetnici na

spominj slovesnega razglasenja tega nam milega nauka priporočimo njej sebe, svoje družine, vso škofijo in vso sveto katoliško cerkev, naj nam pomaga, da v strasteh in nevarnostih naših dni ne zaidemo s pota luči in resnice, da pot zmote in teme.

Zato poživimo vero v resnico, da je prečista devica Marija res brez madeža spočeta. Ker pa sv. katoliška cerkev od nikogar ne zahteva slepe vere, ampak le razumno vero, naj o tej resnici nekoliko izpregovorim in vam pokažem, da to ni nova resnica, ampak od početka v božjem razodenju obsežena.

1.

Najpoprej si pokličimo v spominj resnico, da je prečista devica Marija v resnici Mati božja. V sv. pismu se Marija nikjer ne imenuje naravnost Mati božja, pač pa se nazivlje „Mati Jezusova“¹ ali „Mati Gospodova“². To nam zadostuje. Saj je Gospod Jezus pravi Sin božji. Kaj pa je rekel angelj, ko je prišel devici Mariji oznaniti, da bo Mati Zveličarjeva? Kdo je ta Zveličar? Rekel je: „Ne boj se, Marija, ker našla si milost pri Bogu; glej spočela boš v telesu in rodila sina in imenuj njegovo ime Jezus; ta bo velik in sin Najvišjega imenovan“ . . . sveti Duh bo prišel vate in moč Najvišjega te bo obsenčila in zato bo Sveto, ki bo rojeno iz tebe, imenovano Sin božji“.³

Sin Marije device je sin Najvišjega, sin božji, torej je devica Marija mati Sinu božjega, ne sicer po njegovi božji, pač pa po njegovi človeški naravi. Kaj pa sledi za devico Marijo od tod, ker je Mati božja?

¹ Ivan 2, 1; 19, 26. — ² Luk. 1, 43. — ³ Luk. 1, 31. — ⁴ Luk. 1, 35.

Gotovo njeno največje povišanje nad vse druge stvari. Saj je kot Mati božja stopila v najbolj tesno zvezo s samo presveto Trojico. Kakor je mati sorodna sinu, tako je Marija kakor mati sorodna s samim Sinom božjim, ter ima kar naravnost materine pravice nad njim; saj samo sv. pismo pravi, da ji je bil podložen.² V posebni zvezi je tudi z Bogom Očetom, ker je isti Jezus sin Boga Očeta po božji naravi, kateri je sin Marijin po človeški naravi; na pravo mater svojega sina more nebeški Oče le s posebnim dopadanjem, le s posebno ljubeznijo gledati, ter jo po milosti sprejeti v svojo prvorojeno hčerko. In kaj bi rekli o njeni zvezi s svetim Duhom. Saj je po vsemogočni volji sv. Duha postala Mati Jezusova? Za to zvezo nimamo v našem človeškem jeziku bolj primerne besede, kakor da jo imenujemo nevesto sv. Duha.

Mati Boga Sina, hčerka Boga Očeta, nevesta sv. Duha! Kdo bi mogel to trojno čast in vzvišenost Marije nad vse stvari popolnoma razumeti? Ni čuda, ako cerkveni učeniki trdijo, da je čast božje Matere neizrekljiva, kakor je nerazumljiv Bog sam. Škof Bazilij iz Selevcije pravi v enem svojih govorov: „Kakor je popolnoma nemogoče razumeti Boga in ga opisati, tako tudi skrivnost božje Matere presega vsak razum in vsak jezik“.

2.

Ker je Marija kakor Mati božja tako neizmerno vzvišena nad vse stvari in tako tesno združena s samo sv. Trojico, pač ni čudno, ako so cerkveni očetje trdili in vsi kristijanje kaj radi verovali, da je ona zares prečista, brez madeža katerega koli greha.

Pomislimo Boga Očeta. Od vekomaj si je Marijo izbral za mater svojega včlovečenega Sina, zato pa tudi iz ljubezni sprejel za prvorojeno hčerko svojo. Toda bi li mogel Oče nebeški Marijo tako poveljati in njo tako ljubiti, ko bi njeno dušo omadeževal kak greh? Saj Bog samo greh sovraži. K sebi v nebesa ne vzame nobene duše, naj bo še tako sveta, pa ima venderle kak madežek na sebi: prej mora v strašen ogenj vic, dokler se ne očisti. Bi li mogel torej dopustiti, da se ljubljena hčerka njegova omadežuje? Ne, moral in mogel je za to poskrbeti, da je vse življenje ostala brez najmanjšega madeža.

Kaj pa Sin božji? Ali ni tudi njemu greh najbolj zopern? Saj se je prav zato včlovečil, da, prav zato je umrl strašne in grenke smrti na križu, da uniči greh! In Mati njegova Marija naj bi bila s kakim grehom omadeževana, torej njemu zoprna, njemu ostudna! Ne, to ni mogoče! Saj jo je kakor mater iz srca ljubil in prav zato moral obvarovati vsakega, tudi najmanjšega greha.

In Duh sveti? Kaj ne, Marija je njegova nevesta. V Mariji je dovršil največji čudež ljubezni božje; iz njene krvi in iz njenega mesa je vpodobil človeško telo samega božjega Sina. V Mariji so se torej godili nerazumljivi čudeži ljubezni sv. Duha? In Duh sveti naj bi bil pripustil, da bi se ta sveti hram njegov omadeževal, oskrunil? Ne, kaj takega misliti nam ne dopušča verno naše srce!

Zato ima prav sv. Avguštin, kateri pravi, da kadar se govori o grehu, ne sme se radi časti Gospodove na sv. devico Marijo še misliti ne.¹ Smrtno ni mogla grešiti, ker bi se to protivilo onemu sovraštvu, katero je sam Bog postavil med njo in med satanom; pa tudi lahko odpustljivega greha ni mogla storiti, ker akoravno vsak greh ne razdere prijateljstva z Bogom, grd madež je venderle in o Mariji onda cerkev ne bi mogla reči: „Vsa lepa si, Marija, in madeža ni na tebi“.² Cerkveni zbor tridentinski kar naravnost kakor verski nauk trdi, da „je blažena Devica v vsem življenju tudi od najmanjšega greha čista ostala“.³

Taka čistost od najmanjšega greha bi pa nemogoča bila, ko bi v Mariji ne bila zadržana morebiti celo popolnoma iztrebljena tista huda poželjivost, katera v naši naravi ostane še po sv. krstu, iz greha prihaja in v greh nagiba. Ta poželjivost sicer sama na sebi ni greh; vender je pa nekak madež za dušo, ako se vzbuja in človeka nadleguje. Da device Marije taka poželjivost ni nikoli nadlegovala, ni sicer versk nauk, vender je pa gotova resnica, katera se je v cerkvi vedno priznavala in se trdila v nauku o vsestranski brezmadežnosti Marijini. Saj so vedeli cerkveni učeniki, da se je morala Mati božja lesketati v taki neomadežanosti, od katere se za Bogom in Kristom večja misliti ne more.

¹ De nat. et grat. c. 36 n. 42.

² Prim. Vis. Pes. 4, 7.

³ Sess VI. can. 23.

² Luk. 2, 51.

Da, prav verjetna je tudi pobožna misel, da Marija sploh ni mogla grešiti. Tudi to prednost njena čast nekako zahteva, in prav lepo se vjema z verskim naukom, da nikoli tudi najmanjšega greha ni storila. Misliti si moremo, da ji je Bog zoper smrtne grehe dal poseben dar popolne stanovitnosti, zoper lahko odpustljive pa poseben dar neomahljive vtrjenosti v milosti.

(Dalje prihodnjič).

III. povelikonočna nedelja.

Še eno malo.
(Ivan 16.)

V božjem stvarstvu je mnogo bitij, ki žive silno dolgo vrsto let.

Drevesa se imenujejo, ki se jim prisojajo ogromna starost. Na otoku Tenerifa v mestecu Orotava je stalo do l. 1868. tako zvano drakonovo ali krvno drevo „*Dracaena Draco*“, ki so mu prisojali starost 5—6000 let. Videlo bi bilo torej Adamovo dōbo. Imenovanega leta pa ga je vrgel ter vničil vihar. — V sveti deželi na Libanonu so cedre, ki so gledale kralju mesta Tira ter Davidovemu prijatelju Hiramu v obraz in morda je že celo katero njihovih družic Hiram poslal Davidu, ki je tako skrbno pripravljaval cedrovino templju, kojega bo pa opravičen postaviti še le Salomon, sin. Pripisujejo jim namreč starost blizu ali nad 3000 let. — Ob prejšnji veliki cesti, ki na Kranjskem vodi z Javornika do Save, je rasel borovec, kojega se spominjam prav dobro. Vsemu kraju je dal ime, ker se tej okolici sploh pravi „Pri borovcu“. Pred več nego 200 leti pišoči Valvazor ga je prisojal onim častitim drevesom, pod kojimi so sodili naši predniki ter imeli svoje srenje. Vgonobila ga je nemila osoda; iz njegovega lesa pa stoji danes tam ob cesti krasno izdelan križ. — Tik pod ratežko župno cerkvijo na Gorenškem pa raste menda najveličastnejši jēsen naše dežele, ki se mu mora prisojati starost vsaj svojih 500—700 let. Neko spoštovanje do božje narave te preveva, ko mu gledaš v silno višočino ali pa v njegovih vej in njegovega debela nenavadno obsežnost. Tudi njega je precej zelo pokvarila l. 1903. množina snega.

Kakor rastline, tako tudi živali dosegajo nenavadno število let. — Velikanu slonu jih je vsojenih redoma precej nad 100; človeške besede posnemajoča papiga, ki jo rede ljudje v svojo zabavo, tudi doživi več nego 100 in nevarni krokodil v Nilu pride nad 100 let.

In ti, dragi poslušalec, ti venec stvarjenja — človek: koliko let je pa več del tebi? Človek, ta oblagodarjenec božje milosti, ta se redoma ne more ponašati s tem številom let, kakor se diči z njimi rastlinstvo ali živalstvo. Pevec psalmov ti našteva njihov broj, ko pravi: „Naše življenje trpi 70 let; in pri najmočnejših 80 let; in kar je čez, bridkost je in bolečina“. („Psalm. 89, 10.)

Če katera božja stvar, mora torej pač človek v prvi vrsti sebi vpriditi besedo današnjega sv. evangelija glasečo se: „Še eno malo“.

Kako to glede na razmere našega življenja in sebi v blagodejen pouk, premislimo natančneje to uro.

*

Na svojost človeškega življenja oprt naj s Tomo Kempčanom kliče slednji zemljan: „Nečimrnost nad nečimrnost in vse je nečimrnost.“ (I. knjig. 1.)

Kjer že biva, kamor se gane, povsod je tako, da se človeku vedno — bodi si bolj na rahlo ali pa tudi dosti določno zaklicavati smejo svete današnje evangeljske besede: „Še eno malo!“

Premoženja mu je vsodila n. pr. mila božja roka. Tudi po sreči mu gre ob njega delovanju in njega podjetjih. A kolikrat se, žal, mora venderle prepričati glede svojega imetja resničnosti tistih sv. besedi, ki govore o zakladih, katere „konča rja ali molj in ki jih izkopljejo tatovi in ukradejo.“ (Mat. 6, 19.) — Torej je prav bogatemu zapisan svetopisemski izrek: „Še eno malo“.

Veselj se tudi lahko kupi s premoženjem; ker česa vsega ne zmore na zbežanem svetu kēpa zlata: zlatom otovorjenega slona prav lahko spraviš vrh Triglava. A veselje, pravo veselje — kje le je ono doma?

„Preljubo veselje, oj, kje si doma? . .
Te iščem za mizo, kjer dobro jedo,
Na plesu pri godcih, kjer sladko pojo . .
Te iščem po polju, kjer rožce cveto . .
Poslednjič veselje še le zasledim . .
Glej, tamkaj z otroki prijazno igra,
Jim kratek čas dela, pri njih je doma . . .

A edno veselje le čaka na me:
V presrečni deželi, kjer mlado je vse —
Le tamkaj je pravo veselje doma.“

(Slomšek; Ves. dom.)

Glejte, tudi veselju na svetu je torej začrkan grobni napis: „Še eno malo“.

Zdravje vrh premoženja in veselja: kako zaželena posest! Zdravemu zemljanu se vsa božja narava kakor v obraz smehlja. Sveže zdravje je tu na zemlji prav za prav še le pravo življenje; saj je bolnik na pol mrlič. Le zdravemu ima cvetica svoj vonj; le zdravemu družba dobrih mu ljudi svojo prijetnost; tudi solnce gori na nebu se le zdravemu zdi pravilno zažgano. A v kako krhki posodi nosiš, dragi, to svoje zdravje — to svojo tako dragoceno posest! Saj je tebi pisana beseda v Jobovi knjigi. (14, 1—2.) ki naj zveni prav posebno še noter v prebujno ti mlado zdravje: „Človek, rojen od žene, malo časa živi in je z mnogimi nadlogami obdan. Kakor cvet se prikaže in vsahne.“ Torej pomni v svojem zdravju te resnice: „Še eno malo!“

Počastovanje se mnogokrat pridruži vsem dragocenim človekovim posestvom na svetu. — Ko se je do vsega družega popel na zemlji: do premoženja, veselja, zdravja, ko si je nabral izkušenj in učenosti — potem zahrepeni še po častéh — dejal mi je še učencu modri gojitelj. Morda je mislil tudi sebe, ker uprav takrat je bil znatno povikšan v častéh; a povikšanja, to smo dobro vedeli, ni iskal samemu sebi. Kar mi je mož trdil, to mi je v dejanju kazalo pozneje življenje. Časti si želi — in bolj če se je brani v besedah — želi skoraj da vsak. Beseda, da ne mara za-njo, le zakriva redoma željo po njej. A kaj je prav za prav prav čast? Kaj čast posebno še takrat, ko bi zaslužena ne bila? „Njega čast je v nič. Kakor velika je bila

njega čast, tako velika je postala njegova sramota: in njegova visokost se je izpremenila v žalost“ — toži knjiga Makabejcev (I—II, 41—42.). Tako je, dragi, tudi s tvojo častjo: „Še eno malo.“

In že koj mladosti je velikokrat vsojeno to premoženje, to veselje in to zdravje in časih tudi že častno priznanje. In mladost sama: kako krasna in jasna, kako hvaljena je mladost! Kako nerad se poslavljaš od mladosti seščno še, če si srečen na zemlji. A koliko ti je pa še vsojenih teh srečnih let, dokler se boš mogel mladega imenovati! Ali ti ne bo modra prav kmalu zvenela v uho tožeča beseda:

„Zato, mladost, po tvoji temni zarji
Srcé zdih'valo bo mi: Bog te obvarji!“

(Preš; Slov. od mlad.)

Kako posebno še tebi velja današnjega evangelija beseda: „Še eno malo.“

* * *

„Še eno malo“ torej trpi na svetu premoženje, veselje, zdravje, češčenje in mladost — eno malo je prav za prav najdalje človekovo bivanje na zemlji. Eno malo je celo onih tisoč let, ki je preraščajo razne rastline in eno malo stotina let, kojo žive tukaj razne živali. — Z večnostjo unstran groba nimajo te velike številke v božjem stvarstvu in te male številke človeških let nobene primere.

Zato, dragi, porabimo to eno malo svojega časa na zemlji, da nam zasije onstran groba mesto enega malega to, kar je v resnici veliko, dolgo in brezkončno — in sicer blažena večnost v nebesih. Amen.

Zgodi se Tvoja volja!*)

Tedaj so jo oropali vsega. Vse so ji vzeli, njeno poštenje, njeno dobro ime, ki jej je bilo edino bogastvo. Ha, kako so jo mučili! Nihče se

*) Prosim, da mi ne pošiljate naročnine, če menite delovati kakor obetate. Veselim se Vasih prihodnjih prispevkov.

ni briga za njene solze, za njeno zatrjevanje, da je nedolžna, hladnokrvno so izrekli sodbo nad njo, ter zaničljivim nasmehom na ustnih poteptali njeno mlado, upapolno življenje.

Saj oni so navajeni trgati s svojimi razsodbami kakor z žarečimi kleščami trpeča človeška srca, saj je to njihovo delo, in — saj oni tega ne čutijo. Da; niso čutili, koliko je trpela njena duša. Verovali so v njeno krivdo ter jo obsodili. S polnim zaupanjem, nestrpno je pričakovala obravnave, saj potem bode prosta! In potem! — Še danes ji zveni po ušesih ona mala besedica ki je potrla ves njen up, ki je vničila vso njeno srečo; mala, a za obtoženca grozna, osodepolna besedica „Kriva“. Da, spoznali so jo krivo, ter jo obsodili na več mesecev težke ječe. Obupno se je upirala njena ponosna duša tej sramotni obsodbi. Toda kaj je pomagalo?

Po obsodbi so jo odvedli zopet nazaj v celico. Tedaj ni več plakala, njena trpeča duša je izgubila tedaj edino olajšanje: solze. Z divjim obupom v prsih zdrsnila je v celici na kolena in iz dna strtega srca izvil se ji je obupen vzdih: „O, Bog! O, Bog! reši me; ne daj mi več živeti!“ Toda rešitve ni bilo, in vdati se je morala konečno tudi ona v svojo osodo, kakor se jih je moralo vdati že toliko, ki so v začetku morda z obupanim naporom izkušali otresti s sebe sramotno kazen. Z nemo resignacijo vdala se je tudi ona. Včasih je izkušala pozabiti, kje se nahaja. Izkušala se je v družbi sojetnic razvedriti, toda ni se ji hotelo posrečiti. Njeno srce se je počasi vtrdilo v trpljenju, postalo je mrzlo, neobčutljivo. Da bi bila iskala tolažbe v molitvi, na to ni mislila. Saj je prej toliko molila in prosila pomoči, a zaman. Zakaj naj moli sedaj? Česa naj prosi? — Morda zdravja, ko bi ji bila smrt le rešiteljica iz trpljenja? — Morda sreče? Srečna — ona? Pečat sramote so ji pritisnili na čelo, oropali so ji njeno čast, kako naj bode še kedaj srečna? Čemu naj torej moli?

In jutri bode — kakor pravijo — v novi kapelici, prva sv. maša, na katero morajo iti vsi jetniki. Naj gredo, ona ne pojde. Čemu? Kaj naj dela v kapeli? Moli? Ha! Toda prišel je drugi dan. Vsi jetniki so šli v kapelo, tudi ona je morala iti. Malomarno je stopila v kot, položila roke križem ter zrla skozi omreženo okno. Ej, tam zunaj v zlati prostosti, tam je krasno. Koliko dragih ima ona tam zunaj, ki niti ne slutijo, ko-

liko mora trpeti za sivimi zidovi jetnišnice. Morda se je niti ne spominjajo več, ali — morda celo verujejo v njeno krivdo ter jo zaničujejo?! Ta misel jo je spekla v dno srca. Bodite srečni! — Obrnila se je od okna, ter se ozrla na altar, na katerem je visela krasna slika: Jezus, ljubitelj duš. Ozrla se je po sojetnicah. Večina njih je molila. Česa neki prosijo? Tolažbe, pomoči od zgoraj?

Kako lahko je včasih tudi ona molila, in kako srečna je bila tedaj. Zdi se ji, kakor da bi bili oni srečni časi že davno davno minili. In vendar je preteklo od tedaj jedva nekaj mesecev. Da srečna je bila tedaj; a sedaj — sedaj ne more več moliti. Brezbrizno je zrla na altar.

Mašnik je ravno odkril keli, da daruje kruh in vino, cerkovnik je prvič pozvonil. Stresnila se je pri tem glasu zvončka. Kaj je to? Kje je neki že slišala ta glas? Zaman je iskala v svojih spominjih; ni se mogla domisliti kje bi bila že čula ta srebrnočisti, mili glas. Tu — cerkovnik je zopet pozvonil. Sedaj se ji je zjasnilo mahoma. Da, da, sedaj ve, kje je že slišala enak glas. Kako dolgo, dolgo je že od tedaj, in kako srečna je bila tedaj! Imela je tedaj jedva 12 let, ko je v beli obleki z vencem cvetic na glavi, kakor nevesta Gospodova prvokrat pristopila do angeljske mize. Bil je to najsrečnejši dan njenega življenja! In tako milo, nežno vabljivo kakor danes, donel ji je ta glas zvončka, ki jo je klical do Gospodove mize. Solza ji je orosila oko ob tem spominju, nehote je pokleknila, ter sklenila roke.

In ko je mašnik povzdignil Najsvetejše, poslušalo je njeno uho željno milodoneči glas zvončka, in njena duša, njena trpeča, strta duša se je dvignila po tolikem času zopet pred prestol Gospodov ter mu vdano darovala vse svoje trpljenje, med tem, ko so njene ustne šepetale: Gospod zgodi se Tvoja volja!

Gospica M. Č.

Začetki krščanstva na Japonskem.

(Dalje.)

19. O d h o d a p o s t o l a j a p o n s k e g a.

Dne 20. listopada 1551 se je vkrcal Frančišek Ksaverski v hidžiškem pristanišču z dvema krščanskima Japoncema, z Bernardom in Matejem, in s poslaneom bungskega kneza. Svetnik je vzel slovo od japonske dežele.

Kolika izprememba v treh letih! Ko je stopil Frančišek prvokrat na japonska tla, bil je Kristov nauk še popolnoma neznan ondotnim ljudem; vsi od prvega do zadnjega so služili malikom; a kako se je čudovito predrugačilo versko stanje na Japonskem v tem kratkem času, odkar je bival ondokaj Frančišek Ksaverski. V štirih kneževinah japonskih so se ustanovile krščanske občine in na tisoče Japoncev je radostno spoznavalo Jezusa za svojega Boga.

Kako naj si razlagamo tolike uspehe? Duh božji, ki je vodil apostole, navdajal je Frančiška Ksaverskega, za sv. Pavlom pač največjega krščanskega blagovestnika. Čudeži, ki jih je delal z močjo božjo, dar jezikov, ki ga je usposabljal za oznanjevanje sv. evangelja, njegova izredna ponižnost in požrtvovalnost, njegovo samozatajevanje in mrtvičenje — vse to je čudovito vplivalo na Japonce vseh slojev in povzročilo, da jih je mnogo dalo slovo malikom.

Stoje na ladiji, ki ga je odnašala iz Hidzija, je blagoslavljajal Frančišek Japonsko. Oddaljen od njih ni pozabil svojih izpreobrnjenecv. Meseca prosinca 1552 je došel v Goo. V ondotnem jezuitskem kolegiju je našel trideset tovarišev, ki jih je razposlal nekaj na indijske otoke, nekaj na Japonsko. Do papeža in do portugalskega kralja je odpravil poslanca, ki naj bi izprosili podpore misijonskemu delu v Indiji in na Japonskem. Sam pa se je napotil proti Kitajskemu.

Srčna želja, da bi v tej veliki državi zasadil sv. križ, se mu ni izpolnila. Na otoku San-čanu je sklenil šele šestinštirideset let star svoje Bogu in bližnjemu docela posvečeno življenje dne 2. grudnia 1552.

20. R a z e v e t k r š č a n s t v a.

Seme, ki ga je zasejal Frančišek Ksaverski na Japonskem, je rodilo stoteri sad. Njegovi nasledniki — misijonarji iz tovarštva Jezusovega in iz reda sv. Frančiška — so vtrjevali čredo Kristovo v veri in hkrati pridobivali Križanemu novih spoznavalcev. Leta 1585. je bilo že preko 200.000 Japoncev pokristijanjenih, ki so imeli 250 cerkva, mnogo šol in semenišč, kjer so se pripravljali domačini na apostolsko delovanje.

Krščansko vero sta razen Civana sprejela še dva druga japonska kneza. Ti so bili najznamenitejši pospeševalci Kristovega nauka. Oni so

domalega vse svoje podložnike priveli v sv. cerkev. Leta 1582. so poslali ti trije velikaši tri mladeniče izmed svojih sorodnikov v Rim, da se poklonijo v njihovem imenu papežu Gregoriju XIII. in da mu zagotovijo udanost japonskih kristijanov. Vstajala je nada, da se sčasoma vsa japonska država oklene Krista in njegove sv. cerkve; toda prišlo je drugače.

21. T a i k o S a m a — j a p o n s k i N e r o n.

Vojskovodja Taiko Sama, sin preproste kmetske rodbine, se je polastil vrhovne oblasti na Japonskem, strl moč manjših knezov in postal samovladar. Taiko Sama je bil izprva naklonjen kristijanom; sčasoma pa je jel sovražiti krščanstvo.

Zamerile so se mu krščanske žene in device, ki niso hotele ustrezati njegovim razbrzdanim željam. Ogenj sovraštva do kristijanov so netili v Taiko Samovem srcu bonzi, ki so o vsaki priliki sumničili krščanske misijonarje, češ da so izdajalci in da namerjajo izročiti japonsko državo Portugalcem. Neki lokavi Španjolec se je pridružil bonzom in hudo obrekel jezuite, ki so zasejali krščanstvo v te pokrajine in si pridobili za njegov razcvet največ zaslug.

Leta 1586. se je začelo preganjanje kristijanov na japonskih otokih. Taiko Sama je izdal oster ukaz naperjen proti jezuitom. Zapovedal jim je, da naj ostavijo njegovo državo. Jezuiti so se umaknili poganskim velikašem izpred oči, vendar so ostali skrivaj še marsikje, ker so jim dajali zavetje nekateri krščanski knezi. Nehala je javna služba božja. Kakor v prvi dobi krščanstva so se shajali tedaj skrivaj japonski kristijani krog svojih duhovnih voditeljev prejemaje iz njihovih ust besedo božjo in iz njihovih rok kruh močnih.

Moči je bilo treba vernikom Kristovim, ker čakale so jih bridke ure. Taiko Sama je dal popisati vse tiste, ki je bilo znano o njih, da so zahajali kdaj v krščanske cerkve. Toda kristijanov je bilo že toliko, da so se uradniki popisovati bali, da bi se prebivalstvo ponekod popolnoma ne zatrla, ako bi vse spoznavalce Kristove izdali rabljem. Zato so izprva popisali samo tuje misijonarje in tiste domačine, ki so bili najbolj go-reči pristaši vere Kristove.

Kristijani so šli radostno na smrt. Ko so jim odvajali duhovnike, zbirali so se trumoma in srčno izjavljali, da so kristijani in da hote tudi oni trpeti za Krista. Nekega cesarskega hišnika sin se je preoblekel v duhovsko obleko nalašč zato,

da bi ga gotoveje zalotili in odvedli na morišče. Neki veljak se je sam zglašil popisovalcem za kristijana in privel s seboj ženo z otročičem v naročju in z desetletnim sinom. Bal se je namreč, da bi ga ne zgrešili. Neki sorodnik Taiko Samov se je oklenil jezuitov hote umreti z njimi.

Mnogim se je izpolnila goreča želja. Le leta 1590. jih je 2570 storilo smrti za Krista.

P. B.

(Dalje prihodnjič.)

Papež Pij X. in veda.

Ko je bil pred kratkim glasovitega profesorja Pastor-ja iz Inomosta v zaslišanju sprejel papež Pij X., vročil je učenjak papežu novo izdajo prvega zvezka papeške zgodovine ter izjavil željo, naj bi tudi v prihodnje pristopna bila vatikanska knjižnica učenjakom. Na to je odgovoril Pij X.: „Moja odločna volja je, da naj glede porabe vatikanskega arhiva vse bo pri starem in sem tudi to že naročil kardinalu Segna, preiektu arhiva. Odprtje vatikanskega arhiva se mora prištevati najvažnejšim činom umrlega papeža Leona XIII. Cerkvi mora ta čin biti le v blagoslov in v korist — resnice se jej namreč ni treba bati nikedar“.

Župnik Alojzij Kummer.

Iz domovine.

Popotni spominji na Dolensko.

„Lepa naša domovina.“

Hrvatska nar. pesem.

(Konc.)

Sloves čudeža, ki ga je opisala Hicinger-jeva pesmica, je pomnožil vnovič zaupanje ljudstva do zaplaške Matere božje. — Revni, iz vej spleteni šotor se je kmalu podrl. Omenjeni mož je bil bržkone tudi kmalu umrl, in tako za malo časa celo niso vedeli, kje uprav je stal šotor. Ljudje so pa vendar še vedno hodili na griček, po hosti sem ter tja poklekovali in molili. In ljudski glas pravi, da je poslednjič neumna živinica sama ljudem pokazala, kje je bil stal podrti šotor. Kadar se je namreč pripasla do svetega kraja, je obstala, pripognila je kolena, in glavo pobesila proti tlom. Na to je napravil župne cerkve ključar sam lesen križ, in ga postavil na oni kraj, da so romarji imeli vsaj nekoliko znamenja, kje da si je Mati božja izvolila prostor, kje naj bi jo častili pobožni verniki. To se je bržkone godilo v onih žalostnih časih, ko se je

po naši domovini hotel zatreti ves verski čut, vsa božja pota. Žalostni dokaz je to, da je ključarja, ki je bil postavil zgoraj omenjeni križ vrh zaplaškega griča, gosj oska baje hotela celo kaznovati in zapreti. Sploh bi se dalo zapisati o tem še mnogo žalega. Iz gotovih virov pa je znano, da je stala vrh zaplaškega griča že dolgo pred l. 1808. zidana kapelica. Enaka je bila takrat z znamenji ob cestah in potih. Po zaukazu gosposke bi se bila morala celo tudi ta znamenja podreti. Med tem časom so prišli Francozi v deželo, in akopram je bilo sploh znano, da oni kratkomalo niso bili goreči Marijini častilci, priznati se jim je moralo vendar le na čast, da oni niso tiščali na podiranje znamenja, marveč so baje celo radi videli in spoštovali pobožnost ljudstva do Marije. In tako je imelo omenjeno znamenje mir do l. 1813., ko so pregnali Francoze iz naše dežele. Tudi iz te dobe bi se dalo marsikaj žalega zapisati o zaplaški božji poti. Kip Matere božje so prenesli v župno cerkev na Čatež. Kapelico so baje dvakrat podrli, a postavila se je v tretjič vendar le zopet. Te žalne razmere so trajale dolga leta. Ljudstvo se ni dalo odvrniti od Marijnega čaščenja na Zaplazu. Gosposke in sovražniki Marijini pa so temu nasprotno delovali in s svojimi enostranskimi poročili za saboj potegnili celo duhovske oblasti. Še leta 1839. je bilo zapretno: da ne bo sv. birne na Čatežu, ako ondotni župnik ne ustavi vsega nespodobnega počenjanja (alle Unflüge) na Zaplazu. Neznano veliko so baje morali prestati čateški duhovni pastirji zavoljo zaplaškega Marijnega svetišča; največ pa že imenovani župnik Matija Košak. Sploh se je lahko razvidilo, da ima Marija na Zaplazu veliko, če ne naravnost sovražnikov, pa vsaj neprijateljev, ki so Bog ve kakošna napačna poročila pošiljali na višja cerkvena oblastva. Še le, ko je l. 1845. prišel tedanji knežski Ant. Alojzij Wolt na Čatež posvetit novo župno cerkev, prepričal se je sam lahko osebno, da se na Zaplazu ne gode take nepristojnosti, kakor mu je bilo vse črno sporočeno in popisano. Kmalu potem je namreč tudi dobil na vloženo prošnjo župnik Matija Košak privoljenje, da sme zidati večjo novo kapelico Matere božje na Zaplazu. Leta 1848. zidana in v letih 1850. ter 1851. poslikana kapelica je bila blagoslovljena še le v dan 5. julija 1855., in sicer s pravico, da se sme opravljati v njej tudi sv. maša. Blagoslovil jo je

tedanji trebanjski dekan Josip Rozman. Veselje tega dneva je pač doživel še castiti Matija Košak, a ne več kakor dejunjski, nego kakor umirovljeni župnik četeški. Umril je tudi kmalu na to, namreč 12. februarja 1856, star 65 let. Po človeških razsodbah govoriti, smelo bi se soditi, da mož s toliko leti se ni dozorel za grob. Pa, če se službuje blizu 30 let v tako hribovitem kraju, kjer je človeku ravna stopnja komaj v domači vasi; ako so se k vestnemu izpolnovanju stanovskih dolžnostij pridruževale še skrbi dveh novih cerkvenih stavb: lahko take razmere kmalu in morebiti celo prezgodaj zrahljajo človeku moči življenja. Ko bi ljudstvo takega dobrotnika ne imelo v najboljšem spominju, lahko bi se mu predbacivala črna neivaležnost, kar se pa menda Četežanom očitati ne more! —

Prestopimo zdaj do novoprezidane kapele, t. j. do sedanje cerkve. O njej je zapisal župnik Karol Hofer doslovno naslednjo kratko opazko: „To kapelo je začel — pa ne srečno — prezidavati in prenarejati pokojni župnik Jožef Gregorič že l. 1866. Dolgo je zidaril in veliko je zazidal, da se ne ve, kedaj se bo moglo napraviti kaj izdatnega in visokemu namenu primernega“.

Moja malenkost si ne pripisuje nikakih stavbenih znanstev. Vender si pa usoja, opisati sedanjo cerkveno zgradbo tako le:

Prvotni, l. 1848, postavljeni kapeli sta se prizidala vstric nje dva stolpa v simetričnem razmerju. Njuni pritličji ste vravnani za zakristijo. To je torej dobro presvetišče novi cerkvi. — Kaj je z ladijo? O tej se pa more še le vgibati, kako da se izpelje. Sedaj je postavljen le velik, podolgasto-štirivogelni prostor s krovom. Za silo sprejme sicer lahko mnogo romarjev, lepote pa, kakor se lahko uumeva, nima nikake.

Nadučitelj Jos. Levičnik.

Zrnje.

Zlat križec za domovino. Iz mnogih izgledov nepopisne radodarnosti, ki jo razodevajo ruski državljani v sedanji vojni z Japonci, ome-

njamo tu pretresljiv dogodek. Vas Karaurgan leži na ruski meji v karski pokrajini. Prebivalci so ubožni Grki. A ubožstvo jih ne ovira v požrtvovalnosti za rusko domovino. Na njen žrivenik polagajo svoje skromne dragotnine: prstane, verižice, križe, ure. Neki učence karaurganske šole, osemleten deček, si je nedavno snel z vratu zlat križec in ga izročil duhovniku rekoč: „Oče, dajte mi navaden kupren križec, moj zlati križec pa oddajte v ta namen, da Rusi premagajo pogane Japonce“. N.

Ljubljanska škofijska kronika.

Podeljeni sta bili župniji: Kolovrat v moravski dekaniji v. č. g. Rudolfa Gregorič, župniku na Lozicah; Dragatuš tamošnjemu č. g. župnemu vpravitelju Josipu Novak.

C. g. Anton Čadež, katehet pri uršulinkah v Škofji Loki, je bil imenovan IV. katehetom na ljubljanskih mestnih ljudskih šolah.

Premeščeni so bili č. gg.: Peter Jane, kapelan v Starem trgu ob Poljanah za kateheta k uršulinkam v Škofjo Loko; Ivan Hrovat iz Metlike v Stari trg ob Poljanah.

Začasna pokojnina je dovoljena v. č. g. Gregorju Jakelj, župniku pri Sv. Jakobu ob Savi.

(Po „Ljublj. Škof. listu“ 1904, št. II.)

Podeljeni ste bili župniji: Sv. Katarina v Topoli č. g. Ivanu Meršolj, kapelanu na Dobrovi ob Ljubljani; Sveta Trojica nad Cerknico tamošnjemu župnemu vpravitelju čast. gosp. Frančišku Pavlin.

Kanonično vmeščeni so bili v. č. in č. gg.: Josip Novak na župnijo Dragatuš dne 1. marcija 1904; Gašpar Vilman na župnijo Ljubno dne 3. marcija 1904; Rudolf Gregorič na župnijo Kolovrat dne 8. marcija l. 1904.

Nemški viteški red je namestil za kapelana v Metliki č. g. o. Hugona Lengsfelda.

Premeščeni so bili č. gg.: Ivan Klemen, ekspozit na Ubelskem za župnega upravitelja na Lozice; Frančišek Rakovec z Rake v Skocijan ob Dobravi; Pavel Perko iz Skocijana ob Dobravi na Rako; Josip Gostiša iz Preddvora v Staro Oselico.

Na novo je bil nameščen č. g. Josip Pirc za kapelana Preddvorom.

(Po „Ljublj. Škof. listu“ 1904, št. III.)

„Danica“ izhaja vsak petek na celi pol in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrto leta 1 krono 30 vin. Zunanji Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred školijo 12.